

TAIDERYIJYN PUHDISTAMINEN VESIPESULLA

Kesällä 2022 Vaalimoon konservoitavaksi saapui ”Kivet” -niminen reliefimäinen ryijy, jonka on suunnitellut Katri Mattila ja sen on valmistanut Suomen käsityönystävät vuonna 1981. Materiaalina ryijyssä Suomen käsityöystävien aikanaan tuottama villalanka, joka konservaattorin näkökulmasta on laadultaan aivan erinomaista. Mukana tehosteena ryijyn nukissa on käytetty myös rohdin 8 paksuista pellavalankaa. Ryijyn loimi on kierrettyä puuvillalankaa ns. kalalankaa ja kude samaista käsityönystävien villalankaa.

Päätin puhdistaa pitkän ajan saatossa pinnaltaan melkoisen nuhraantuneen taideryijyn hellävaraisella vesipesulla. Vaikka tämän ryijyn materiaalit olivatkin laadultaan minulle ennalta tuttuja, testasin värillisten materiaalien pesunkeston pienillä näytteillä. Pesunkestotesti on konservattorin rutiinikoe, joka tehdään kaikille vesikäsitteilyyn tuleville värillisille materiaaleille. Värien mahdolliselle vuotamiselle on nimittäin monta mahdollista syytä, jotka voivat johtua joko langan valmistuksesta tai materiaalin ikääntymisen myötä kohtaamista rasitteista. Testien perusteella totesin, että materiaalien puolesta ryijyn pesemiselle ei ole estettä.

Isona haasteena tämän ryijyn vesikäsitteilyssä tulisi olemaan sen huomattavan suuri materiaalin määrä ja kolmiulotteinen pinta. Ryijy painaa kuivanakin paljon ja täysin kastuneena varmasti todella paljon, jonka vuoksi sen liikuttelu märkänä olisi minimoitava. Ryijyn pisimmät nukat ovat pituudeltaan 10 – 12 cm, joten myös ryijyn pinnan käsittely olisi rajoitettava ainoastaan välttämättömään.

Ennen vesikäsitteilyä pintapuhdistin ryijyn kaikesta pesemistä haittaavasta irtonaisesta liasta ja pölystä imuroimalla ryijyn kauttaaltaan matalalla imuteholla pienellä tekstiilisuulakkeella. Nukkarivien välit avasin yksi kerrallaan puikon avulla ja imuroin välit pillimäisellä suulakkeella.

Varsinaisen pesun ja huuhtelut tein ritilätason päällä. Pesuaineena käytin laimeaa, neutraalia pesuaineliuosta. Kuivasin ryijyä aluksi useiden kuivatusliinojen avulla. Lopuksi nostelin puikon avulla kaikki nukkarivit ilmavasti pystyyn, jotta ryijyn kuivuminen edistyy hyvin ja tekstiili säilyttää muhkean kolmiulotteisen muotonsa. Kuivatin ryijyn samalla alustalla, millä sen pesin, joten ryijyä ei tarvinnut siirtää yhtään märkänä. Loppukuivatuksessa pidin ryijyn alla kuivatusliinaa, jota vaihdoin säännöllisesti. Paksun tekstiilin kuivattaminen on vaativa taitolaji, sillä tekstiili ei saa kuivua pinnaltaan liian nopeasti, jotta siihen ei nopean haihtumisen takia ala kertyä saostumaa ns. haihtumisrajaa. Toisaalta kuivatus ei saa myöskään kestää liian kauan, jotta tekstiili ei ala pitkän kosteuden myötä ummehtua. Kuivumista on siten tarkkailtava ja ohjattava aktiivisesti. Monen käsityövaiheen jälkeen tuloksena oli olemukseltaan kirkastunut ja puhtaalle villalle tuoksuva ryijy.

Yksityiskohta ”Kivet” taideryijy ennen konservointia ja konservoinnin jälkeen

”Kivet”-ryijy konservoinnin jälkeen